

حلاج

در هاله‌ای از تقدّس و تکفیر

نوشته
محمد هانی ملازاده

نشر کتاب مرجع

وابسته به مؤسسه فرهنگی هنری کتاب مرجع

حلاج؛ در هاله‌ای از تقدس و تکفیر

محمد هانی ملازاده

مجموعه کتابخانه دانشنامه جهان اسلام (۱۳)

دیر مجموعه: مالک حسینی

همکار و مشاور: سیدرضا طاهری

چاپ اول ۱۳۸۹

۲۲۰۰ نسخه

نظارت بر صفحه‌آرایی: رحیم اخباری

لیتوگرافی: هزاره

چاپ و صحافی: آریاک

شابک ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۹۷-۱۹-۲

قیمت: ۱۳۰۰۰ ریال

حقوق چاپ و نشر محفوظ است

این کتاب با استفاده از تسهیلات حمایتی معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منتشر شده است.

دفتر مرکزی و فروشگاه کتاب مرجع: خیابان فلسطین، بالاتر از میدان فلسطین، شماره ۳۸۰.

تلفن و دورنگار ۸۸۹۶۱۳۰۳ - ۸۸۹۶۳۷۶۸

واحد پخش: خیابان ولی عصر، نرسیده به خیابان فاطمی، خیابان شهید حمید صدر، شماره ۲۲.

تلفن و دورنگار ۸۸۸۰۲۰۰۱ - ۸۸۹۲۰۴۰۲

www.ketabmarja.com

سرشناسه	ملازاده، محمد هانی، ۱۳۲۸ -
موان و به‌دآور	حلاج؛ در هاله‌ای از تقدس و تکفیر / نوشته محمد هانی ملازاده
مشخصات نشر	تهران: نشر کتاب مرجع، ۱۳۸۹.
مشخصات طاهری	۱-۲ ص.
موضوع	کتابخانه دانشنامه جهان اسلام؛ ۱۳.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۵۳۹۷-۱۹-۲
و حتم فهرست نویسی	فیب،
موضوع	حلاج، حسن بن منصور، ۳۰۹-۲۳۲ ق. -- سرگذشتنامه
رده‌بندی کنگره	۱۳۸۹ ۸۴۸/۲/۱۲۷۷۸۸
رده‌بندی دوی	۲۹۷/۸۹۲
شماره کاتالوژی ملی	۱۹۹۷۵۲۹

فهرست مطالب

درآمد.....	۱
بخش یک: سوانح حیات.....	۳
بخش دو: آشوب بغداد (محاكمه و قتل حلاج).....	۱۱
اسباب باطنی مرگ حلاج از نظر صوفیه.....	۲۳
بخش سه: خوارق عادات حلاج.....	۲۵
بخش چهار: مذهب حلاج.....	۲۹
بخش پنج: حلاج و صوفیه.....	۳۳
بخش شش: حلاج و امامیه.....	۳۷
بخش هفت: شطحیات و آرای حلاج.....	۴۵
شطح «اناالحق».....	۴۸
دفاع از ابلیس.....	۵۲
نظریه عشق ذاتی.....	۵۵
حلاج و ابن عربی.....	۵۸
بخش هشت: آثار حلاج.....	۶۱
بخش نه: حلاج در ادب فارسی.....	۶۵
بی‌نوشت‌ها و منابع.....	۶۹
نمایه.....	۸۹
نشانه‌ها و اختصارات.....	۹۵

شکل دایرةالمعارفی کتاب حاضر پیش‌تر در دانشنامه جهان اسلام (جلد ۱۳، تهران ۱۳۸۸) در قالب مقاله‌ای بلند چاپ شده و اکنون با اضافات اندکی از جانب نویسنده، مجدداً منتشر می‌شود. آماده‌سازی علمی، ویرایش زبانی و استنادی آن مقاله به‌ویژه مرهون زحمات گروه عرفان، و نیز بخش‌های ویرایش و کتابشناسی بنیاد دایرةالمعارف اسلامی بوده است؛ تلاش آنها سزاوار سپاسگزاری بسیار است. همچنین همت آقای سیدناصر موسوی جزایری، مدیرعامل موسسه کتاب مرجع، و همکاران ایشان، به‌ویژه آقای محمد جوهرچی، در انتشار مجموعه کتابخانه دانشنامه جهان اسلام، شایسته تقدیر فراوان است.

دبیر مجموعه

کتابخانه دانشنامه جهان اسلام

۱۳

کتابخانه دانشنامه جهان اسلام مجموعه منتخبی است از مقاله‌های تحقیقی در زمینه‌های گوناگون که در اصل برای درج در دانشنامه جهان اسلام، زیر نظر غلامعلی حدادعادل و با معاونت علمی حسن طارمی‌راد، تهیه و به ترتیب الفبایی در کنار مقاله‌های فراوان دیگر به‌مرور در این دایرةالمعارف ده‌ها جلدی منتشر می‌شوند. مقاله‌های گردآمده در «کتابخانه» متناسب با هدف این مجموعه و به اقتضای نحوه انتشارشان، به قدر ضرورت، از شکل دایرةالمعارفی خارج شده و تغییراتی پذیرفته‌اند بدون آنکه از جنبه تحقیقی - استنادی آنها کاسته شده باشد. کتاب‌هایی که در مجموعه کتابخانه دانشنامه جهان اسلام منتشر می‌شوند عمدتاً براساس موضوع تدوین می‌شوند و از این حیث متنوع‌اند: قرآن، حدیث، فقه، عرفان، فلسفه، کلام، ادبیات، تاریخ، جغرافیا، تاریخ اجتماعی، هنر، تاریخ علوم، جهان اسلام در دوره معاصر.